

66

Besluit van 15 maart 1989 tot wijziging van het Uitvoeringsbesluit omzetbelasting 1968 (herziening vrijstelling prestaties van sociale of culturele aard)

Wij Beatrix, bij de gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Op de voordracht van de Staatssecretaris van Financiën van 18 juli 1988, nr. 088-1957, Directoraat-Generaal voor Fiscale Zaken, Directie Wetgeving Verbruiksbelastingen;

Gelet op artikel 11, eerste lid, aanhef en onderdeel f, van de Wet op de omzetbelasting 1968 (Stb. 329);

De Raad van State gehoord (advies van 20 december 1988, nr. W06.88.0402);

Gezien het nader rapport van de Staatssecretaris van Financiën van 13 maart 1989, nr. 088-3953, Directoraat-Generaal voor Fiscale Zaken, Directie Wetgeving Verbruiksbelastingen;

Hebben goedgevonden en verstaan:

ARTIKEL I

Aan **artikel 7** van het Uitvoeringsbesluit omzetbelasting 1968 (Stb. 423)¹ wordt, onder nummering van de bestaande tekst als eerste lid, toegevoegd:

2. Tot de in het eerste lid bedoelde leveringen en diensten behoren niet, behoudens voor zover in bijlage B bij dit besluit anders is bepaald:

- a. het verstrekken van spijsen en dranken;
- b. het verrichten van onderzoek;
- c. het ter beschikking stellen van personeel;
- d. het verzorgen van loon- en salarisadministraties, financiële administraties en grootboekadministraties;
- e. andere door Onze Minister in verband met het voorkomen van een ernstige verstoring van concurrentieverhoudingen aan te wijzen leveringen of diensten.

3. De instellingen die zijn genoemd in onderdeel a van bijlage B bij dit besluit zijn gehouden Onze Minister in kennis te stellen van wijzigingen in de statuten, alsmede Onze Minister in het jaar 1994 en vervolgens om de vijf jaren, binnen zes maanden na afloop van het laatst verstreken boekjaar, hun financiële jaarstukken over dat boekjaar toe te zenden.

ARTIKEL II

Bijlage B bij het Uitvoeringsbesluit omzetbelasting 1968 wordt vervangen door de bijlage bij dit besluit.

ARTIKEL III

Dit besluit treedt in werking met ingang van de eerste dag van het tweede kalenderkwartaal dat aanvangt na de datum van uitgifte van het Staatsblad waarin het wordt geplaatst.

Lasten en bevelen dat dit besluit met de daarbij behorende nota van toelichting in het Staatsblad zal worden geplaatst en dat daarvan afschrift zal worden gezonden aan de Raad van State en aan de Algemene Rekenkamer.

's-Gravenhage, 15 maart 1989

De Staatssecretaris van Financiën,
H. E. Koning

Beatrix

Uitgegeven de *dertigste* maart 1989

De Minister van Justitie,
F. Korthals Altes

¹ Laatstelijk gewijzigd bij koninklijk besluit van 21 december 1988, Stb. 619.

Het advies van de Raad van State is openbaar gemaakt door terinzagelegging bij het Ministerie van Financiën.

Tevens zal het advies met de daarbij ter inzage gelegde stukken worden opgenomen in het bijvoegsel bij de Nederlandse Staatscourant van 11 april 1989, nr. 70

NOTA VAN TOELICHTING

Algemeen

In artikel 11, eerste lid, onderdeel f, van de Wet op de omzetbelasting 1968 (Stb. 329) – hierna de wet – is de mogelijkheid opgenomen bij algemene maatregel van bestuur vrijstelling van omzetbelasting te verlenen voor leveringen en diensten van sociale of culturele aard. Voorwaarden hierbij zijn dat de ondernemer die de levering of de dienst verricht geen winst beoogt, en dat de vrijstelling niet leidt tot ernstige verstoring van de concurrentieverhoudingen ten opzichte van ondernemers die winst beogen.

De vrijstelling voor sociale en culturele prestaties is uitgewerkt in artikel 7 en bijlage B van het Uitvoeringsbesluit omzetbelasting 1968, hierna aangeduid als het besluit. Onderdeel a van die bijlage bevat met name genoemde ondernemers waarvoor de vrijstelling geldt, terwijl onderdeel b algemeen omschreven categorieën instellingen bevat. Voorts zijn onder de huidige regeling in onderdeel a vrijgesteld de prestaties van ondernemers die bij de met name genoemde ondernemers zijn aangesloten of door hen worden gecontroleerd.

Het merendeel van de in onderdeel a van bijlage B met name genoemde instellingen is reeds lang geleden daarin opgenomen (voor veel instellingen dateert de vrijstelling nog uit de aan de btw voorafgaande omzetbelastingwetgeving). Hun activiteiten zijn sindsdien nooit meer aan de vrijstellingsvoorwaarden getoetst. Verder bestond er in het geheel geen inzicht (meer) welke ondernemers zijn aangesloten bij of worden gecontroleerd door de met name genoemde instellingen.

De omschrijving van de categorieën instellingen in onderdeel b van de bijlage dateert eveneens uit een ver verleden. Ook in deze gevallen heeft een toetsing aan de vrijstellingscriteria niet meer plaatsgevonden.

In verband hiermee is een onderzoek uitgevoerd naar de activiteiten die thans worden verricht door de verschillende aangewezen (categorieën) instellingen. Vervolgens heeft een toetsing plaatsgevonden van de resultaten van dit onderzoek aan de vrijstellingsvoorwaarden. In het bijzonder is hierbij aandacht geschonken aan de in de wet opgenomen voorwaarde dat de vrijstelling niet mag leiden tot een verstoring van de concurrentieverhoudingen ten opzichte van commerciële ondernemers. Deze voorwaarde vormt overigens ook een criterium voor de vrijstelling voor de diensten van de zogenoemde samenwerkingsverbanden (artikel 11, eerste lid, onderdeel u, van de wet) en heeft aldaar eveneens geleid tot enige beperkingen in de vrijstelling (artikel 9 van het besluit en artikel 9a van de Uitvoeringsbeschikking omzetbelasting 1968).

Vorengenoemd onderzoek heeft ertoe geleid dat de volgende activiteiten thans in beginsel expliciet van de vrijstelling zijn uitgesloten.

– Het verstrekken van spijzen en dranken.

Onder de ondernemers die zijn vermeld in bijlage B zijn er die een kantine exploiteren die toegankelijk is voor bezoekers van of deelnemers aan de activiteiten waarvoor die ondernemers zijn vrijgesteld. Deze paracommerciële kantine-exploitatie kan concurrentieverstorend werken ten opzichte van commerciële, voor de btw belaste, horeca-ondernemers. Daarom is in artikel 7, tweede lid, het verstrekken van spijzen en dranken thans overeenkomstig de strekking van de vrijstelling, nadrukkelijk van die vrijstelling uitgesloten. Dit betekent echter niet dat de vrijgestelde ondernemers steeds voor hun kantine-activiteiten aan de btw-heffing zijn onderworpen. Juist in verband met de verhouding ten opzichte van commerciële horeca-ondernemers is in 1980 een regeling getroffen voor paracommerciële kantine-activiteiten (aanschrijving van 27 juni 1980, nr. 080-1088, vermeld in Vakstudie Nieuws 1980, nr. 17,

onderdeel 32). Op grond van deze regeling worden instellingen op het gebied van sport en recreatie dan wel op sociaal-cultureel gebied die voor hun primaire activiteiten zijn vrijgesteld, voor hun eventuele kantine-exploitatie alleen in de heffing betrokken indien de jaaromzet van de kantine hoger is dan f 125 000. Deze kantineregeling blijft van kracht, ook voor de instellingen die zijn aangewezen in bijlage B bij het besluit.

– Het verrichten van onderzoek.

Verschillende instellingen verrichten onderzoek ten behoeve van derden. Een vrijstelling voor de desbetreffende activiteiten is niet te verdedigen ten opzichte van de vele commerciële, voor de btw belaste, ondernemers die zich eveneens bezighouden met het verrichten van onderzoek. Ook worden vele (para-)universitaire instituten die zich op dit gebied zijn gaan begeven, voor die werkzaamheden op de normale wijze in de heffing betrokken. Voor deze werkzaamheden geldt derhalve geen vrijstelling. Wellicht ten overvloede wijs ik erop dat onder «het verrichten van onderzoek» niet wordt verstaan het instellen van een medisch onderzoek.

– Het ter beschikking stellen van personeel, alsmede het verzorgen van loon- en salarisadministraties, financiële administraties en grootboekadministraties.

Deze activiteiten zijn vanuit concurrentieoogpunt in het algemeen uitgezonderd van de vrijstelling voor zogenoemde samenwerkingsverbanden. Door deze activiteiten tevens uit te zonderen van de sociaal-culturele vrijstelling worden beide vrijstellingen in hun uitwerking meer met elkaar in overeenstemming gebracht.

Voor het merendeel van de tot dusverre vrijgestelde instellingen leidt de thans plaatsgevonden toetsing aan de vrijstellingsvoorwaarden tot de conclusie dat de vrijstelling onverkort kan blijven gehandhaafd. In een enkel geval wordt een zekere beperking aangebracht. Voor een gering aantal instellingen dient de vrijstelling te worden ingetrokken. Daarnaast is gebleken dat bijlage B ook anderszins actualisering behoeft. Instellingen zijn van naam veranderd, zijn opgegaan in andere instellingen of hebben hun activiteiten gestaakt.

Het onderhavige wijzigingsbesluit strekt ertoe de toepassing van de onderhavige vrijstelling met het voorgaande in overeenstemming te brengen.

Naast het vorenstaande doet de noodzaak zich voor de vrijstelling ook in een ander opzicht te actualiseren. Sinds de laatste wijziging van bijlage B bij het besluit is, naar aanleiding van een aantal verzoeken om een aanwijzing op de voet van artikel 11, eerste lid, onderdeel f, van de wet, goedgekeurd dat de desbetreffende instellingen in afwachting van aanwijzing reeds buiten de heffing blijven. Het wijzigingsbesluit heeft mede tot doel deze instellingen in bijlage B op te nemen.

De budgettaire gevolgen van het wijzigingsbesluit zullen, rekening houdend met de werking van het aftrekrecht, in geringe mate positief zijn.

Deregulering

Het wijzigingsbesluit is gezien op de criteria uit de beknopte vragenlijst die is opgenomen in de Aanwijzingen inzake de toetsing van ontwerpen van wet en van algemene maatregel van bestuur van de Minister-President d.d. 16 januari 1985 (Stcrt. 18). De strekking van het wijzigingsbesluit is hiervoor reeds aangegeven. Het heeft geen samenhang met andere bestaande of in voorbereiding zijnde niet-fiscale regelingen. Voor de uitvoering ervan worden geen nieuwe organen of

bestuursinstrumenten in het leven geroepen. Afgezien van de gewijzigde btw-positie van enkele instellingen en de administratieve gevolgen die dit heeft voor deze instellingen, heeft het wijzigingsbesluit geen gevolgen voor het bedrijfsleven. Voor de taak van de belastingdienst en de lasten voor particulieren heeft het wijzigingsbesluit geen betekenis. Er zullen geen personele gevolgen zijn voor de overheid en voor de belastingplichtigen. Gelet op de aard van het wijzigingsbesluit verwacht ik evenmin gevolgen voor de werkdruk van het justitiële apparaat.

Artikelsgewijze toelichting

Artikel 1

Dit artikel bevat een uitbreiding van artikel 7 van het besluit.

Het nieuwe tweede lid van dit artikel zondert de activiteiten die leiden tot een verstoring van de concurrentieverhoudingen, nadrukkelijk in algemene zin uit van de vrijstelling. Deze activiteiten worden door sommige instellingen verricht naast hun primaire activiteiten. Door een algemene uitzondering voor deze activiteiten op te nemen in het besluit wordt zeker gesteld dat niet alleen de instellingen die thans deze activiteiten verrichten daarvoor in de heffing worden betrokken, maar ook de onder de vrijstelling vallende instellingen die in de toekomst zich eventueel daarmee gaan bezighouden.

Tevens is de mogelijkheid gecreëerd om bij ministeriële regeling ook voor andere activiteiten zeker te kunnen stellen dat zij in de heffing worden betrokken, zodra zich daarvoor de noodzaak doet voelen. Een dergelijke delegatiebevoegdheid bestaat ook in artikel 9, derde lid, van het besluit ten aanzien van de reeds genoemde vrijstelling voor samenwerkingsverbanden. Evenals bij samenwerkingsverbanden kan het van belang zijn – ter voorkoming van een ernstige verstoring van de concurrentieverhoudingen met ondernemers die wel btw in rekening moeten brengen – bepaalde diensten van instellingen van sociale of culturele aard bij ministeriële regeling te kunnen uitzonderen van de onderhavige vrijstelling. Het is in het belang van het commerciële bedrijfsleven dat in voorkomend geval belastingheffing zo snel mogelijk kan worden zeker gesteld.

In het nieuwe tweede lid is voorzien in de mogelijkheid, in bijlage B van geval tot geval te bepalen dat (één van) de uitzonderingen niet gelden. Van deze mogelijkheid wordt slechts gebruik gemaakt indien vaststaat dat zulks niet leidt tot verstoring van de concurrentieverhoudingen.

In het nieuwe derde lid van artikel 7 is bepaald dat de in onderdeel a van bijlage B met name genoemde instellingen gehouden zijn de Minister van Financiën in kennis te stellen van wijzigingen in hun statuten, en hem om de vijf jaren, te beginnen in 1994, hun financiële jaarstukken over hun laatste boekjaar toe te zenden. De ervaringen uit het verleden hebben aangetoond dat het zonder een dergelijk voorschrift niet mogelijk is te beoordelen, of de vermelding van de instellingen in dat onderdeel van de bijlage nog steeds juist en terecht is. De onderhavige bepaling maakt het mogelijk periodiek te bezien of ter zake aanpassingen noodzakelijk zijn.

De verplichting waarom het hier gaat strekt zich niet uit tot de instellingen die zijn opgenomen in onderdeel b van bijlage B. Het gaat in dat onderdeel namelijk om algemeen omschreven categorieën instellingen, voor welke – anders dan in onderdeel a – aansluiting is gezocht bij de aard van de activiteiten van die instellingen.

De algemene opzet van bijlage B is niet gewijzigd, alleen de materiële invulling ervan heeft op onderdelen wijziging ondergaan. Evenals in het verleden zijn in onderdeel a opgenomen de met name genoemde ondernemers waarvan de leveringen en diensten zijn vrijgesteld, en in onderdeel b de algemeen omschreven categorieën instellingen waarvoor zulks het geval is. Voor beide onderdelen is blijven gelden dat de vrijstelling van toepassing is op leveringen en diensten die «als zodanig» worden verricht. Dit betekent dat die leveringen en diensten recht dienen te doen aan het karakter van de vrijstelling.

In onderdeel a zijn thans uitsluitend met name genoemde ondernemers opgenomen. Ten aanzien van hen is getoetst, dat zij geen winst beogen met de vrijgestelde prestaties. Voor de in onderdeel b opgenomen, in algemene zin aangeduide categorieën instellingen was die toetsing vooraf niet mogelijk. In verband hiermede geldt voor deze instellingen onveranderd de voorwaarde, dat overeenkomstig het bepaalde in artikel 11, eerste lid, onderdeel f, van de wet, door hen geen winst wordt beoogd.

Anders dan in het verleden geldt de vrijstelling voor zover het onderdeel a betreft uitsluitend voor de daar genoemde ondernemers, en niet langer voor de bij die ondernemers aangesloten of door hen gecontroleerde ondernemers. Ook deze laatste ondernemers zijn individueel getoetst aan de hiervoor genoemde vrijstellingscriteria en bij voldoening daaraan onder eigen naam opgenomen in onderdeel a van de bijlage.

In een aantal gevallen zijn ondernemers die in onderdeel a waren genoemd met regionaal of plaatselijk werkende instellingen, thans in onderdeel b van de bijlage opgenomen onder een algemene omschrijving. In één geval is een in onderdeel b van de bijlage opgenomen algemene omschrijving vervangen door een specifieke aanwijzing in onderdeel a, omdat nog maar één van de betrokken ondernemers prijs stelt op continuering van de vrijstelling.

De in bijlage B aangebrachte wijzigingen houden verband met het volgende:

- a. instellingen hebben hun activiteiten gestaakt, of zijn niet meer aan te merken als ondernemer;
- b. de activiteiten zijn overgenomen door een andere instelling;
- c. de tenaamstelling dan wel de algemene omschrijving was niet meer actueel;
- d. ondernemers die waren aangesloten bij of werden gecontroleerd door andere instellingen zijn thans onder eigen naam in de bijlage opgenomen;
- e. reeds verleende goedkeuringen om prestaties vrijgesteld te verrichten zijn geformaliseerd;
- f. instellingen voldoen wat hun activiteiten betreft – geheel of gedeeltelijk – niet aan de vrijstellingsvoorwaarden.

De wijzigingen van bijlage B ten gevolge van de omstandigheden genoemd onder a t/m e, hebben op zichzelf geen materiële betekenis. Die ten gevolge van de omstandigheid genoemd onder f hebben uiteraard wel materiële betekenis. De desbetreffende instellingen zullen ervan op de hoogte worden gesteld dat de vrijstelling niet langer van toepassing is op – een deel van – hun activiteiten.

De vrijstelling voor de in artikel 7 van het besluit bedoelde leveringen en diensten is in verband met de doelstelling van de vrijstelling en de aan deze vrijstelling verbonden voorwaarden – zoals het voorkomen van ernstige concurrentievervalsing – beperkt tot al dan niet bepaalde door hen als zodanig verrichte leveringen of diensten (onderdeel a, nrs. 3, 4, 5 en 36 en onderdeel b, nrs. 8, 15, 17, 20 en 21). Daarnaast is voor enige in de bijlage opgenomen instellingen met betrekking tot bepaalde door

hen als zodanig verrichte leveringen of diensten gebruik gemaakt van de in artikel 7, tweede lid, aanhef, van het besluit voorziene mogelijkheid te bepalen dat de in dat tweede lid ter zake voorkomende algemene uitzondering op de vrijstelling voor hen niet geldt, daar te dezen geen sprake is van een ernstige verstoring van concurrentieverhoudingen (onderdeel a, nr. 13, en onderdeel b, nrs. 14, 22 en 23).

Ten aanzien van de vrijstelling voor het jeugd- en jongerenwerk, alsmede voor het buurt- en clubhuiswerk, merk ik nog het volgende op. Voor deze vrijstelling werd aangesloten bij de Rijkssubsidieregeling Jeugd- en Jongerenwerk (Stcrt. 1971, 85). Deze subsidieregeling bestaat niet meer. Thans is, zonder dat dit materiële consequenties voor de desbetreffende instellingen heeft, voor de vrijstelling op dit terrein in onderdeel b, nr. 15, aangesloten bij onderdeel III van de bijlage bij de Welzijnswet (Stb. 1987, 73). De voorzieningen die in dat onderdeel zijn opgenomen omvatten de voorzieningen die worden verricht in het kader van het jeugd- en jongerenwerk en het buurt- en clubhuiswerk. Er zij op gewezen dat de aansluiting bij de Welzijnswet niet zo beperkt dient te worden geïnterpreteerd, dat alleen de instellingen die op grond van de Welzijnswet worden gesubsidieerd, onder de vrijstelling zouden vallen.

Verder is in overeenstemming met de reeds bestaande praktijk, in onderdeel b, nr. 23, thans nadrukkelijk voorzien in een vrijstelling voor instellingen die zich bezighouden met de zogenoemde extra-murale zorg voor zelfstandig wonende ouderen. De vrijstelling ziet zowel op de leveringen en diensten van bejaardenoorden als omschreven in artikel 1, onderdeel c, van de Wet op de bejaardenoorden (Stb. 1963, 18) aan niet in deze oorden wonende ouderen, als op de leveringen en diensten van andere instellingen die zich bezighouden met voorzieningen ten behoeve van het handhaven of bevorderen van de mogelijkheden voor ouderen om zo lang mogelijk zelfstandig te blijven wonen. Door de onderhavige vrijstelling wordt in de eerste plaats bereikt dat bejaardenoorden buiten de heffing blijven voor de kortdurende opname, de dagverzorging en de nachtopvang van niet in deze oorden wonende ouderen.

In artikel 11, eerste lid, onderdeel c, van de wet is tot nu toe alleen voorzien in een vrijstelling voor de verpleging en verzorging van in een bejaardenoord opgenomen ouderen. Voorts ziet de onderhavige vrijstelling op de overige prestaties die bejaardenoorden en andere instellingen voor bejaardenzorg verrichten in het kader van de extra-murale zorg. Het gaat hier om een pluriform pakket van prestaties ten behoeve van zelfstandig wonende ouderen, zoals bij voorbeeld het verstrekken van maaltijden, het doen gebruiken van bad- en douchegelegenheden, het geven van voetverzorging, ouderengymnastiek alsmede het verzorgen van een aansluiting op een alarmeringssysteem.

Ten slotte zij nog vermeld dat de algemene aantekening op bijlage B is vervallen omdat geen van de in de nieuwe bijlage B opgenomen instellingen zich met de in die aantekening bedoelde leveringen of diensten bezighoudt.

De Staatssecretaris van Financiën,
H. E. Koning

BIJLAGE B

a. De leveringen en diensten als zijn bedoeld in artikel 7 van het besluit, die als zodanig worden verricht door de hierna genoemde ondernemers:

1. de Stichting Centraal Bureau voor Keuringen op Medisch-Hygiënisch Gebied;
2. het Nederlandse Rode Kruis;
3. de Stichting tot Instandhouding van het Centraal Laboratorium van de Bloedtransfusiedienst van het Nederlandse Rode Kruis, alleen voor diensten;
4. de Stichting Centraal Laboratorium van de Bloedtransfusiedienst van het Nederlandse Rode Kruis, alleen voor diensten;
5. de Stichting Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting, alleen voor het verzorgen van voorlichting op het gebied van huishoudbudgetten;
6. het Voorlichtingsbureau voor de Voeding;
7. de Diabetes Vereniging Nederland;
8. de Stichting Nederlands Centrum Geestelijke Volksgezondheid;
9. de Humanistische Stichting Socrates;
10. de Stichting Katholiek Sociaal-Kerkelijk Instituut;
11. de Vereniging tot samenstelling van Nederlandse Bedevaarten;
12. de Stichting N.K.V.-Lourdesbedevaart;
13. de Koninklijke Nederlandse Academie van Wetenschappen, mede voor het verrichten van onderzoek;
14. de Nederlandse Vereniging voor Gezondheidsvoorlichting en Opvoeding;
15. de Stichting Nederlands Instituut voor Maatschappelijk Werk Onderzoek;
16. de Stichting Koninklijk Nederlands Geleidehondenfonds;
17. de Stichting Hoger Katechetisch Instituut;
18. de Stichting Schoolkatechese Eindhoven;
19. de Stichting Eerste Hulp bij Hartstoring;
20. de Stichting Activering Minderheden Educatie Nederland;
21. de Stichting Samen Wonen Samen Leven;
22. de Stichting Exploitatie Het Dorp;
23. de Stichting Federatie Monumentenwacht Nederland, alsmede de provinciale Stichtingen Monumentenwacht Nederland;
24. de Stichting Fokus Exploitatie;
25. het Instituut Voor Natuurbeschermingseducatie;
26. de Stichting Archivisie;
27. de Stichting Nederlands School Theater;
28. de Stichting Klederdrachten Volendam;
29. de Stichting Natuurvoorlichting Veluwe;
30. de Stichting Algemene Maatschappij voor Varenden;
31. de Stichting Intermenselijke en Geestelijke Vorming;
32. de Stichting Emancipatie Eenoudergezin;
33. de Stichting Landelijk Ondersteuningsinstituut Kunstzinnige Vorming;
34. de Stichting Nederlands Comité UNICEF;
35. de Stichting Comité voor de Zomerpostzegels;
36. de Stichting Nederlands Instituut voor Audio-visuele Media, alleen voor de levering en het ter beschikking stellen van films en filmstroken;
37. de Stichting Consulentschap Samenlevingsopbouw;
38. de Stichting der Nederlandse universiteiten en hogescholen voor internationale samenwerking.

b. De leveringen en diensten als zijn bedoeld in artikel 7 van het besluit, die als zodanig worden verricht door de hierna genoemde instellingen, indien zij geen winst beogen:

1. kruisverenigingen;
2. instellingen tot bestrijding van de tuberculose;
3. instellingen voor reumatiekbestrijding;
4. instellingen werkzaam op het gebied van de Eerste Hulp Bij Ongevallen;
5. instellingen werkzaam op het gebied van adoptiebemiddeling;
6. instellingen voor kinderopvang en scholen voor langdurig zieke kinderen;
7. consultatiebureaus voor alcohol en drugs;
8. bureaus voor seksuele en huwelijksvoorlichting, alleen voor diensten;
9. instellingen voor kraam- en gezinsverzorging;
10. speeltuinverenigingen;
11. bad- en zweminrichtingen;
12. dagverblijven voor gehandicapten;
13. ziekenhuizen, poliklinieken, psychiatrische inrichtingen en dergelijke inrichtingen, voor zover de diensten niet reeds kunnen worden gerangschikt onder artikel 11, eerste lid, onderdeel c, van de wet;
14. instellingen van zeemanszorg, mede voor het verstrekken van spijzen en dranken;
15. instellingen werkzaam op het gebied van het club- en buurt-huiswerk, alsmede het jeugd- en jongerenwerk, alleen voor voorzieningen als zijn bedoeld in onderdeel III van de bijlage bij de Welzijnswet (Stb. 1987, 73);
16. instellingen die zich bezighouden met vormingswerk in internaatverband;
17. openbare musea of verzamelingen, alleen voor het geven van gelegenheid tot bezichtiging van voorwerpen die zijn bestemd om daarin te blijven bewaard, alsmede nauw daarmee samenhangende leveringen van goederen, zoals catalogi, foto's en fotocopieën;
18. bedrijfsgezondheidsdiensten;
19. instellingen die zich ten doel stellen de bestrijding van bos- en heidebranden;
20. welstandscommissies, alleen voor het beoordelen van bouw- en bestemmingsplannen ten behoeve van gemeenten;
21. instellingen die zich bezighouden met het geven van gelegenheid tot sportbeoefening, alleen voor deze prestatie;
22. militaire tehuizen, mede voor het verstrekken van spijzen en dranken;
23. bejaardenoorden en andere instellingen op het gebied van bejaardenzorg voor prestaties die in het bijzonder zijn gericht op het handhaven of bevorderen van de mogelijkheden voor ouderen om zo lang mogelijk zelfstandig te blijven wonen, alsmede voor het verstrekken van spijzen en dranken.

Mij bekend,

De Staatssecretaris van Financiën,
H. E. Koning